

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

ODDZIAŁ II.

Ew. Nr. 10913/II.

Poczta polowa Nr. 53. 89. marca

1920

1573

Do

ADJUTANTURY GENERALNEJ

Przesyła się do wiadomości odpis raportu eksperta wojskowego na Kof.Pok. w Rydze Nr.22. z dnia 25/II.21.r.

W sprawie Komisji Granicznej Nacz.Dow. uważa, że ze względu na warunki w jakich będą się toczyły prace Komisji Granicznej, prezesem Polskiej Delegacji na takąową powinien być wojskowy. Co się tyczy precedensów w Komisjach Granicznych na Zachodzie, to takowe nie mogą być brane pod uwagę ze względu na to, że w tych wypadkach Mocarstwa Ententy nie chciały dopuścić przedstawicieli wojskowości niemieckiej do Komisji i z tego powodu skład takich był przeważnie cywilny.

Uprasza się o zajęcie stanowiska co do poruszonej sprawy i przesłania odpowiedzi do Nacz.Dow.

Jednocześnie przesyła się odpis depechy eksperta wojskowego Nr. 673. z dnia 24/II.br.

6.załączników.

Za zgodność:

Otrzymują:

1. M.S.Z.
2. Adj.Gen.
3. M.S.W.Od.II.

I.Zast.Szefa Szt.Gen.

/-/ KULINSKI

Gen.ppor.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dział 1557, dnia 13/III 1921r.

Wydziel

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

414

Polska Delegacja Pokojowa

Eksp. Wojsk.

Ryga dnia 25 lutego 1921.r.

No. 678.

R A P O R T No. 22.

1. Sytuacja obecna.

Pertraktacje min. Steczkowskiego i Dąbskiego z Krasinem i Joffem były tajne. Po wyjeździe min. Steczkowskiego p. Dąbski oświadczył na zebraniu Delegacji, iż nie może podawać ich szczegółów. W skutek tego ograniczyć się muszę przy zarysowywaniu sytuacji obecnej do wiadomości, jakie drogą agentury udało się zdobyć od bolszewików oraz do wrażeń nie opartych na oficjalnych danych.

Pertraktacje nie dały ^{ty}pozytywnych, określonych i skończonych rezultatów. Wszystkie sprawy niezakończone pozostały w zawieszeniu i nadal, nie otrzymawszy ostatecznego rozstrzygnięcia. Natomiast wśród bolszewików zapanowało przekonanie, iż czy to w skutek plebiscytu, czy z innych przyczyn idziemy na zasadnicze ustępstwa i przyjmujemy jakąś / nieznaną mi / koncepcję, która ma być poważnym podważeniem politycznym naszego sojuszu z Francją.

W skutek tego przekonania panuje chwilowe złagodzenie tonu w pertraktacjach drugorzędnych, które mają miejsce w podkomisjach.

W tym nastroju stosunkowo bez wielkich spór przeszły już:

przez Komisję Redakcyjną - sprawa opcji,

przez ^{Pok} Komisję Tranzytową - układ o tranzycie,

przez Podkomisję Terytorjalną - rektyfikacja granic;

Dalszy rozwój wypadków będzie prawdopodobnie zależeć od tego, czy owe propozycje, do których Joffe przykładą taką wagę, zostaną przez Rząd Polski przyjęte, czy odrzucone.

W tym drugim wypadku spodziewać się można nagłego zaostżenia sposobu rokowań. Taktyka z konieczności poszła drogą, którą, jako eksperci wojskowi, proponowaliśmy poprzednio, t.zn.: podpisanie Umowy Repatryacyjnej i Umowy o Rozejmie, - czyli odyskontowanie rzeczy już właściwie zakończonych, dla wycofania w świecie opinii, iż sprawa pokoju posuwa się naprzód.

Straconym szybko, jak się zdaje zresztą, zostało wrażenie które sprawić należało, że Rząd Polski nie stawia junctim między sprawą plebiscytu i skończeniem rokowań. Przeciwnie bolszewicy w dalszym ciągu bazują się na tej przesłance.

O ile zaś orientować się można, bolszewicy, grając zewnątrz na zwłokę, właściwie pragną szybkiego zakończenia rokowań.

Zestawiwszy powyższe sędzę: iż dla przyspieszenia rokowań należy zdecydowanie i wyraźnie w sposób widoczny dla bolszewików i zerwać junctim istniejące jakoby między sprawą Śląską a zakończeniem pertraktacji, wyzyskać czas aż do chwili, kiedy przyjdzie odpowiedź Rządu Polskiego na owe /nieznane mi / propozycje - dla przepchnięcia przez Komisję Redakcyjną spraw załatwionych w innych instancjach w sposób względnie pomyślny dla nas,

t.j. tranzyta i rektyfikacji.

2. T r a n z y t .

Położenie ekspertów wojskowych przy rozważaniu kwestji tranzyta z Rosji i do Rosji było wewnątrz samej delegacji Polskiej niesłychanie trudne. Dobrze zrozumiany interes bezpieczeństwa Państwa wskazywał na konieczność wprowadzenia do Umowy o tranzycie jaknajwiększej ilości jaknajszerzej dających się interpretować ograniczeń. Natomiast zarówno brak precedensów w innych traktatach, zawieranych przez bolszewików, jak i stanowisko naszych ekspertów ekonomicznych, patrzących na tranzyt z punktu widzenia tylko korzyści ekonomicznych, wywoływało znaczny opór przeciw temu traktowaniu sprawy w łonie Delegacji Polskiej. Pierwszą i najtrudniejszą rzeczą było przełamanie poglądów w Delegacji polskiej, co po wielu wysiłkach udało się uzyskać.

Ograniczenia najważniejsze dotyczą:

- a/ kategorii przedmiotów, /zakaz tranzyta dla artykułów wojskowych/,
- b/ linii tranzyta / wskazanie linii i stacji tranzytowych/.

Co do punktu b/, to poparcie ekspertom wojskowym udzielili eksperci kolejowi.

Redakcja § 4 Umowy o tranzycie, który zakazuje przewożu "Przedmiotów uzbrojenia, ekwipunku wojskowego, oraz artykułów wojskowych",

która pozwala na szeroką ingerencję M.S.Wojsk.wokreślaniu kategorii przewożonych towarów, zdaje się być dużą zdobyczą, która zasadniczo stanowić będzie korzystną różnicę dla Umowy Tranzytowej Polski w porównaniu z innymi Umowami Tranzytowymi, zawartymi przez Rosję Sowiecką.

Zgoda bolszewicka na tę redakcję osiągnięta została na Podkomisji Tranzytowej po dyskusji, bezpośrednio przez ekspertów wojskowych polskich przeprowadzonej. Przyznać trzeba, że przejście niefortunnej dla bolszewików redakcji w znacznej mierze zawdzięczać należy brakowi orientacji sowieckiego eksperta wojskowego, gen. Jegorjewa.

Na podkomisji nie została uzgodniona kwestja po pochodzenia towarów tranzytowych. Sprawa ta ma być rozstrzygnięta na Komisji Redakcyjnej. Bolszewicy na Podkomisji oświadczyli, iż nie chodzi tu o meritum sprawy, a tylko o to, czy ograniczenia dla towarów niemieckich i austriackich ma wejść redakcyjnie do traktatu, czy też do protokołu tajnego dodatkowego / jak to miało miejsce w preliminarjach./

3. Sprawa granic.

Dnia 25 lutego odbyło się posiedzenie przewodniczących z udziałem ekspertów Komisji terytorjalnej dla ostatecznego uzgodnienia poprawek polskich i rosyjskich w sprawie granic. Po dłuższej dyskusji ustalono poprawki proponowane dnia 24 przez bolszewików, a podane do Naczelnego Dowództwa w depešy N.673. z dn. 24/II. Zadanych dalszych ustępstw niezdolano uzyskać, gdyż na wszystkie nasze propozycje stawiano konieczność rekompensaty w rejonie Ostroga, na co zgodzić się nie mogliśmy.. Jutro rozpoczyna działalność Komisja terytorjalna, która na zasadzie ustalonych dzisiaj wytycznych rozpocznie opisywanie granicy na mapie rosyjskiej 10 wiorst w cału.

4. Z a k a z a m :

1. Przejęte depešy bolszewickie otwarte / 16 arkuszy /
2. Tekst oficjalny protokołu dodatkowego o komisji granicznej.

3. Tekst oficjalny protokołu w sprawie przedłużenia rozejmu.
4. Wymiana not w sprawie wymiany jeńców wojennych / 2 noty /.
5. Wymiana not w sprawie repatrjacji żołnierzy z oddziałów ukraińskich, białoruskich i rosyjskich / 2 noty /.
6. Polski projekt artykułu o tranzycie / przyjęty na podkomisji tranzytowej.

W.z.

/-/ W. J ę d r z e j e w i c z mp.

Mjr.

Za zgodność odipsu: *[signature]*

PROTOKUŁ DODATKOWY

w przedmiocie wykonania art. I-go
Umowy o Przedwstępnych Warunkach Pokoju.

W wykonaniu art. I-go Umowy o Przedwstępnych Warunkach Pokoju z dnia 12 października 1920 r., niżej podpisani i należycie upoważnieni Przedstawiciele Rządów RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ z jednej strony, oraz ROSYJSKIEJ SOCJALISTYCZNEJ FEDERACYJNEJ REPUBLIKI RAD i UKRAIŃSKIEJ SOCJALISTYCZNEJ REPUBLIKI RAD z drugiej strony zgodzili się co do punktów poniższych:

§ 1.

Przewidziana w art. I. Umowy o Przedwstępnych Warunkach Pokoju Mieszana Komisja Graniczna zostaje powołana do życia niezwłocznie. Do przeprowadzenia na miejscu granicy oraz ustalenia znaków granicznych winna ona przystąpić natychmiast po szeregówym ustaleniu opisaną granicy państwowej:

§ 2.

Przy wykonywaniu swych zadań Mieszana Komisja Graniczna winna trzymać się ściśle określeń, podanych w Umowie o Przedwstępnych Warunkach Pokoju wraz ze zmianami dokonanymi przez Traktat Pokojowy z ewentualnymi jego uzupełnieniami, przyczem:

a/ w wypadkach, gdy granica oznaczona linjami bliżej nie określonymi i brak jest dokładnych wskazówek, należy przy wyznaczeniu jej w terenie brać pod uwagę lokalne potrzeby gospodarcze, oraz przynależność etnograficzną. W wypadkach, gdy przynależność etnograficzna jest sporną, ustala się ją na wniosek Podkomisji Granicznych przez zbadanie opinii ludności.

Grunta indywidualnych posiadaczy należy włączać do całości gospodarczych najbliższych wsi;

b/ w wypadkach, gdy granica określona jest przy pomocy wyrażenia "pozostawiając daną wieś po czyjejs stronie" należy wieś tę pozostawić po danej stronie granicy wraz ze wszystkimi gruntami jakie do niej należały do czasu objęcia danego terenu przez Polskę unikając pozostawienia szachownic.

c/ w wypadkach, gdy granica oznaczona jest drogą, sama droga przyłączona zostaje do tej strony, po której znajdują się obie wsie bezpośrednio przez-ż nią łączone;

d/ w wypadkach gdy granica określona jest przy pomocy wyrażenia "pozostawiając stację kolejową" - granica przeprowadzona na miejscu zostaje zależnie od warunków topograficznych, od półtora do trzech kilometrów od wejściowego semaforu / lub, o ile go nie ma - od wyjściowej wzrotnicy /, uwzględniając zachowanie całości jednostek gospodarczych przylegających do linii kolejowej.

§ 3.

Za materiał pomocniczy do prac Mieszanej Komisji Granicznej uważać należy:

a/ Oryginały opisów odpowiednich odcinków granic: państwowych gubernjalnych, powiatowych gminnych wioskowych, oraz poszczególnych gospodarstw.

b/ mapy o wielkiej podziałce, plany gospodarcze, księgi grunto we i notarialne, kadastry, wszelkie zdjęcia dokonane, a nie opublikowane i inne dokumenty stwierdzające prawo posiadania;

c/ wyjaśnienia władz miejscowych i danych mieszkańców.

§ 4.

W skład Mieszanej Komisji Granicznej wchodzi w równej liczbie przedstawiciele Polski z jednej strony a Rosji i Ukrainy z drugiej.

Delegacja każdej strony składa się z przewodniczącego, dwóch członków i sekretarza.

W rozporządzeniu każdej Delegacji znajduje się:

a/ personel techniczny: topografowie, doradcy, geometrzy, technicy i t.p.

b/ personel pomocniczy: szoferzy, woźnice, obsługa i t.p.

§ 5.

Dla wykonania swych prac Mieszana Komisja Graniczna dzieli całą granicę na odcinki, wyznaczając dla każdego specjalną Podkomisję której skład określony zostaje przez Mieszaną Komisję Graniczną.

Podkomisje pracują pod kierunkiem i kontrolą Mieszanej Komisji Granicznej.

§ 6

Obie strony zobowiązują się dostarczyć Mieszanej Komisji Granicznej i Podkomisjom wszelkich potrzebnych do ich prac dokumentów i materiałów, udzielać wszelkich wyjaśnień, informacji, dostarczać lokali i pomieszczeń, środków przewozowych i łączności, siły roboczej, materiałów technicznych, oraz w razie konieczności zapewnić im eskortę zbrojną.

§ 7:

Miejscem prac początkowych Mieszanej Komisji Granicznej będzie Mińsk. Następnie, zależnie od toku prac, Mieszana Komisja Graniczna może po wspólnym porozumieniu wybierać inne miejsce pobytu. Podkomisje przebywają na powierzonych im odcinkach, na zasadzie wzajemnego porozumienia, lecz możliwie nie dalej jak 15 klm. od granicy.

§ 8:

Obie strony zapewniają członkom Mieszanej Komisji Granicznej nieetykalność dyplomatyczną i całemu składowi osobistemu tej Komisji i podkomisji bezpieczeństwo osobiste, swobodę ruchów w miejscu zamieszkania i na terenach pracy, oraz komunikowania się ze swymi władzami i rządem.

Korespondencja Mieszanej Komisji Granicznej i Podkomisji korzysta z praw poczty dyplomatycznej.

Zapewniony zostaje dla całego składu osobistego Mieszanej Komisji Granicznej i Podkomisji swobodny dowóz żywności przedmiotów pierwszej potrzeby, środków oświetlenia, materiałów piśmiennych, instrumentów mierniczych i t.p.

§ 9:

Koszta Mieszanej Komisji Granicznej i Podkomisji, - wyjąwszy wypadki na utrzymanie składu osobistego, - ponoszą obie układające się strony w równych częściach.

§ 10.

Protokół ostatecznego opisu wytkniętej granicy, wraz z mapami i dokumentami, sporządzony w języku polskim, rosyjskim i ukraińskim, w trzech oryginalnych egzemplarzach, będzie doręczony właściwym rządów wraz z protokołem zamknięcia prac Mieszanej Komisji Granicznej. ~~przytoczone~~

Przy interpretacji wszystkie trzy teksty będą uważane za autentyczne.

§ 11.

Protokół niniejszy sporządzony jest w języku polskim, rosyjskim i ukraińskim w trzech egzemplarzach. Przy interpretowaniu wszystkie trzy teksty są uważane za autentyczne.

§ 12.

Protokół niniejszy, jako sporządzony w wykonaniu art. I.-go Umowy o Przedwstępnych Warunkach Pokoju, niewymaga ratyfikacji i otrzymuje moc obowiązującą z chwilą podpisania.

Ryga, dnia 24 /II. 21.r.

/ następują podpisy.

Za zgodność odpisu: *[Signature]*

P R O T O K O Ł

Niżej podpisani i należycie upoważnieni Przedstawiciele Rzeczypospolitej Polskiej z jednej i Rosyjskiej Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Rad i Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Rad z drugiej strony, biorąc pod uwagę § 12. Umowy o Rozejmie podpisanej w Rydze dn. 12/października 1920.r. postanowili co następuje:

Zawarty między stronami rozejm przedłuża się automatycznie aż do chwili wymiany dokumentów ratyfikacyjnych definitywnego Traktatu pokojowego i każda strona ma prawo wypowiedzieć go na 42 dni naprzód.

Protokół niniejszy otrzymuje moc obowiązującą z chwilą jego podpisania.

Ryga dnia 24 lutego 1921.r.

/ następują podpisy /

Za zgodność odpisu: *PB*

Odpis.

Ryga 24 lutego 1921.r.

No.546.Kon.Pok.

SZANOWNY PANIE PRZEWODNICZĄCY!

Jako wyjaśnienie do art. XXVIII. podpisanego w dniu dzisiejszym Układu o Repatrjacji, mam zaszczyt zakomunikować Imieniem Rządu Rzeczypospolitej Polskiej, co następuje:

Wzmiankowane w tym artykule wskazanego układu minimum 1500 jeńców wojennych wysyłanych tygodniowo, może po ustaleniu ścisłej liczby jeńców wojennych znajdujących się w niewoli obu stron, zostać zmienione z tem obliczeniem, żeby stosunek danego minimum do ogólnej ilości 4.000 osób wysyłanych tygodniowo, odpowiadał stosunkowi liczby polskich jeńców wojennych w Rosyjskiej Socjalistycznej Federacyjnej Republice Rad i Ukraińskiej Socjalistycznej Republice Rad. do liczby rosyjskich i ukraińskich jeńców wojennych w Polsce.

Proszę przyjąć, Panie Przewodniczący wyrazy
prawdziwego szacunku i poważania

/-/ Dąbski

Przewodniczący Polskiej Delegacji Pokojowej.

Do

Pana Przewodniczącego

Rosyjsko-ukraińskiej Delegacji

Pokojowej

w Rydze.

za zgodności' odpuścił J. Ben

424

Odpis:

24 lutego 21.r.

T Ł U M A C Z E N I E

SZANOWNY PANIE PRZEWODNICZACY!

W odpowiedzi na notę Pańską, wyjaśniającą art. XXVIII. podpisanego w dniu dzisiejszym Układu o repatrjacji, mam zaszczyt zakomunikować imieniem Rządu R.S.F.R.R. i U.S.R.R. co następuje:

Rządy R.S.F.R.R. i U.S.R.R. przyjmują do wiadomości oświadczenie Rządu Polskiego, że wskazany powyższym paragrafie Układu o repatrjacji minimum, 1.500 jeńców, podlegających wysłaniu co tydzień, po wyjaśnieniu dokładnej ilości jeńców wojennych, znajdującej się w niewoli obu stron może być zmieniony z takim wyrachowaniem, aże by stosunek tego minimum do ogólnej ilości 4.000 ludzi podlegających odesłaniu co tydzień odpowiadał stosunkowi między liczbą polskich jeńców wojskowych znajdujących się w niewoli w R.S.F.R.R. i U.S.R.R. do liczby rosyjskich i ukraińskich jeńców wojskowych w Polsce.

Proszę przyjąć, Panie Przewodniczący wyrazy
prawdziwego szacunku

/-/ Joffe

Do

PANA PRZEWODNICZACEGO

Pol.Del. Pokojowej

ca zgodności odpis. Joffe

425

Nr.545Konf.Pok.

Ryga 24 lutego 1921.r.

SZANOWNY PANIE PRZEWODNICZACY!

Celem wyjaśnienia i uzupełnienia art.II. i XXVIII. podpisanego w dniu dzisiejszym Układu o Repatrjacji imieniem Rządu Rzeczypospolitej Polskiej mam zaszczyt zakomunikować, co następuje:

Wobec powstałych przy rokowaniach kwestji czy ~~do~~ przewidzianych w Układzie o repatrjacji kategorii osób repatrjowanych do Rosyjskiej Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Rad i Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Rad należą także byli żołnierze z oddziałów ukraińskich białoruskich i rosyjskich, które walczyły przeciwko Rosyjskiej Socjalistycznej Federacyjnej Republice Rad i Ukraińskiej Socjalistycznej Republice Rad, oświadczam:

Osoby kategorii powyższej będą repatrjowane do Rosyjskiej Socjalistycznej (Republiki Federacyjnej) Rad i Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Rad z zachowaniem postanowień art. III. Układu o Repatrjacji, który głosi: "powrót do kraju osób wyżej wyszczególnionych jest dobrowolny, przeto przymus powrotu pośredni, lub bezpośredni stosowany nie będzie."

W każdym zaś razie powrót osób tej kategorii natępić może dopiero po odesłaniu do kraju wszystkich jeńców wojennych armji Rosyjskiej Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Rad i Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Rad:

Proszę przyjąć Panie Przewodniczący,

wyrazy prawdziwego szacunku i poważania

/-/ D a b s k i

Przewodniczący Polskiej Delegacji Pokojowej

Do

PANA PRZEWODNICZACEGO

Rosyjsko-ukraińskiej Delegacji Pokojowej

R y g a .

Za zgodność odpisu: *Skz*

24 luty 21.r.

T Ł U M A C Z E N I E .

PANU PRZEWODNICZACEMU
POLSKIEJ DELEGACJI POKOJOWEJ

Szanowny Panie Przewodniczący!

W odpowiedzi na notę Pańską z dnia dzisiejszego dotyczącą powstałego przy podpisywaniu układu o repatrjacji pytania, czy podlegają pod kategorię osób powracających do R.S.F.R.R. i U.S.R.R. także byli żołnierze z oddziałów ukraińskich, białoruskich i rosyjskich, które walczyły przeciwko R.S.F.R.R. i U.S.R.R., mam zaszczyt w Imieniu Rządu R.S.F.R.R. i U.S.R.R. oświadczyć co następuje:

Rządy R.S.F.R.R. i U.S.R.R. przyjmują do wiadomości oświadczenie Rządu Polskiego, że osoby powyżej wskazanej kategorii będą repatrjowane do R.S.F.R.R. i U.S.R.R. do zachowania postanowień art.3. Układu o repatrjacji, który głosi: "powrót do kraju osób wyżej wyszczególnionych jest dobrowolny, przeto przymus powrotu pośredni, lub bezpośredni stosowany nie będzie"

Zarazem Rządy R.S.F.R.R. i U.S.R.R. przyjmują do wiadomości, że w każdym razie jednak repatrjacja osób powyższej kategorii może nastąpić tylko po powrocie do ojczyzny wszystkich jeńców R.S.F.R.R. i U.S.R.R.

Proszę przyjąć, Panie Przewodniczący wyrazy prawdziwego ~~szacunku~~
szacunku

/-/ Joffe

Za zgodność odpisu:

POLSKI , PROJEKT ARTYKUŁU O TRANZYCIE.

p.1.

Do czasu zawarcia traktatu handlowego i konwencji kolejowej obie układające się strony zobowiązują się dopuszczać tranzyt towarów na poniższych warunkach.

Wyłączone tu zasady powinny być podstawą przyszłego traktatu handlowego w części, dotyczącej tranzyta.

p.2.

Układające się strony przyznają sobie wzajemnie wolny tranzyt towarowy wszystkimi drogami żelaznymi i wodnymi dla tranzyta otwartymi.

Przewóz towarów tranzytujących odbywać się będzie z zachowaniem przepisów ustanowionych w każdym z układających się Państw dla ruchu zarówno na drogach żelaznych, jak i w wodnych, z uwzględnieniem zdolności przewozowej dróg i potrzeb ruchu wewnętrznego.

p.3.

Przez wolny tranzyt towarowy obie układające się strony rozumieją, że towary przewożone w Rosji lub Ukrainy oraz do Rosji lub Ukrainy przez Polskę, jak również z Polski lub do Polski przez Rosję lub Ukrainę nie będą obciążane żadnymi cłami tranzytowymi ani żadnymi innymi z tytułu tranzyta poborami niezależnie od tego czy towary te idą przez terytorjum jednej z umawiających się stron wprost, czy też po drodze są wyładowywane, czasowe przechowywane na składach, znowu załadowywane dla dalszej wysyłki, z warunkiem dokonywania tych operacji w składach, znajdujących się pod dozorem władz celnych kraju, przez który towary idą tranzytem.

Polska zastrzega sobie swobodę w normowaniu warunków tranzyta dla towarów pochodzenia niemieckiego i austriackiego, wwożonych z Niemiec i Austrii przez Polskę do Rosji i Ukrainy.

p.4.

Zakazane są do tranzytu przedmioty uzbrojenia, ekwipunku wojskowego i artykuły wojskowe. Ograniczenie to nie może się rozciągać na przedmioty, aczkolwiek będą artykułami wojskowymi, lecz nie przeznaczone dla celów wojskowych.

Dla przewozu takich towarów wymagane jest oświadczenie rządu odnośnego, że nie będą one użyte jako materiał wojenny.

Wyłączenia są dopuszczalne również w stosunku do towarów co do których, dla względów ochrony zdrowia publicznego, walki z epizootją i z zarazą roślin, mogą być stosowane wyjątkowe środki prohibicyjne.

p.5.

Towary trzeciego państwa przewożone tranzytem przez terytorjum jednej z umawiających się stron przy wwozie ich na terytorjum drugiej strony, nie będą obciążane ani innymi, ani wyższymi poborami od tych, któreby należało pobierać od takich samych towarów, przychodzących wprost z kraju ich pochodzenia.

p.6.

Frachty i taryfy oraz inne opłaty za przewóz towarów tranzytujących nie mogą być wyższe od tych, które są pobierane za przewóz takich samych towarów komunikacji miejscowej na tym samym szlaku i w tym samym kierunku.

Dopuki frachty i taryfy oraz inne opłaty nie będą pobierane za przewóz miejscowych towarów Rosji i Ukrainie, - opłata za przewóz towarów idących z Polski i do Polski tranzytem przez Rosję i Ukrainę nie może być wyższa od opłaty ustanowionej za przewóz towarów tranzytujących najbardziej uprzywilejowanego kraju.

p.7.

Wobec konieczności należytego urządzenia stacji nadgranicznych w punktach stycznych dróg żelaznych obu układających się stron, wyznacza się czasowo dla ruchu tranzytowego z Rosji i Ukrainy przez Polskę, oraz odwrotnie z Polski przez Ukrainę i Rosję stacje zdawcze na odcinku Baranowicze - Mińsk, i Równe - Szepietówka, a mianowicie na terytorjum Rosji ~~Ukrainy~~ i Ukrainy dla przyjmowaniu towarów idących z Zachodu stacje....., a na terytorjum Polski dla przyjmowania towarów idących ze Wschodu stacje Stołbce i Zdołbunowo,-

Tryb i warunki ruchu tranzytowego będą ustalone w konwencji kolejowej, która zawarta być winna przez obie układające się strony niezwłocznie po ratyfikacji niniejszego Traktatu.

Zarazem układające się strony przedsięwzją należyte środki celem jaknajrychlejszego, w miarę możliwości przystosowania do ruchu tranzytowego także i innych kierunków, z tem, że punkty styczne dróg żelaznych będą ustalone przez osobne porozumienia.

Punktami zdawczemi na granicach obu stron z innymi państwami dla ruchu tranzytowego będą wszystkie stacje nadgraniczne, które są lub będą otwarte dla komunikacji międzynarodowych.

D Dla przeładunku towarów tranzytowych, przybywających wodą, lub idących na wodę otwiera się punkt przeładunkowy w M. Pińsku, lub na Mijance Prypeć, przyczem w punkcie tym winiem być przeprowadzony tor kolejowy do przystani celem podstawiania wagonów dla przeładunku/.

Za zgodność odpisu: *ps*

D E P E S Z A .

Nacz.Dow. Oddz.II.

Fr.Pożmiswojsk Ryga 179. - 24/11.20.

Ryga 24/11. - dziś na posiedzeniu Podkomisji terytorjalnej bolszewicy przedstawili na szczegółowej mapie poprawki graniczne jakie gotowi są udzielić stop

1/ odcinek podolski - godzimy się na linię / mapa 1:300.000 od Białożierki przez Łysogórę, Wiazowiec, /Jampol po stronie ukraińskiej / dalej na Chodaki / na granicy obecnej / stop.

2/ odcinek poleski - godzimy się na linię Myszakówki/na połn. zach. od Gorodnicy / na Snomidowicze / masteczko po naszej stronie, Budy po stronie ukraińskiej/ dalej na Bikeze i Bereźnicę /obie po stronie Ros.Ukr. / potem do ujścia Słuczy Litewskiej do Prypeci, dalej wzdłuż Słuczy do ujścia Moroczy i Morocza do Kolek na obecnej granicy stop

3/ odcinek wilejski - od m. Radoszkowicze / po naszej stronie / na Baturyn / po naszej stronie / i dalej do obecnej granicy w rejonie Owsianka stop / Owsianiki ? /

Szczegółów tych linii nie opracowywano, - ze swej strony zgłosiliśmy dalsze poprawki .

Eksp.Wojsk. 673. Matiszewski ppułk.

Za zgodność odpisu: *pac*